

ЛИЧНОСТНИ ДЕТЕРМИНАНТИ НА „ВСЕКИДНЕВНИЯ“ САДИЗЪМ В ЮНОШЕСКА ВЪЗРАСТ

Светлина КОЛЕВА, Пламен КАЛЧЕВ

Софийски университет „Св. Климент Охридски“
БЪЛГАРИЯ, София, 1504, бул. „Цар Освободител“ 15
svetlina.koleva@ff.uni-sofia.bg; pkalchev@phls.uni-sofia.bg

Резюме. Садизмът се свързва с удоволствие от причиняването на вреда/страдание на друг човек, като обикновено се разглежда в екстремалните си форми, в криминален или сексуален контекст. Емоционалният опит - удоволствие или възбуда, породен от жестокостта във всекидневни/обичайни прояви са индикация на субклиничен или всекидневен садизъм. В по-рано проведено изследване е тестван моделът с компонентите на Тъмната триада – Макиавелизъм, нарцисизъм и психопатия, като детерминанти на садистичните наклонности в юношеска възраст. В настоящото изследване се продължава анализът, чрез оценка на ефектите на нови предиктори: озлобеност, липса на страх и дименсията Честност-скромност от 6-факторния модел на личността HEXACO, с четири компонента: искреност, честност, липса на алчност и скромност. За оценка на садизма са използвани Скалата за цялостна оценка на садистичните тенденции (CAST) и Скала за оценка на садистичната личност (ASP). Регресионните модели идентифицират озлобеността като доминиращ предиктор на всекидневния садизъм; липсата на страх е с по-слаби, но значими ефекти; за сравнение, компонентите на Честност-скромност са с близки до незначимите, специфични отрицателни ефекти. Обяснителните възможности на модела значително превишават получените в предишното изследване. Високият процент обяснена дисперсия потвърждава възможността за индиректна оценка на всекидневния садизъм – чрез идентифицираните личностни детерминанти.

Ключови думи: садизъм, личностни черти, озлобеност, юношество, HEXACO

Статията да се цитира по следния начин:

Колева, Св., Калчев, Пл. (2019). Личностни детерминанти на „всекидневния“ садизъм в юношеска възраст. *Психологични изследвания*, Том 22, Кн. 1, 2019, 205-230. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Св. Колева, Пл. Калчев, 2019

Приноси на авторите в статията:

Светлина Колева – Резюме, Теоретичен модел, Инструментариум, Обработка на данните, Резултати и обсъждане, Заключение, Използвана литература.

Пламен Калчев – Резюме, Теоретичен модел, Инструментариум, Обработка на данните, Резултати и обсъждане, Заключение, Използвана литература.

Статията е постъпила през януари 2019

Приета за публикуване през март 2019

Публикувана онлайн през юни 2019

Авторите са прочели и одобрили окончателния вариант на ръкописа.